Luku- ja kirjoitustaitojen parantaminen

Sari Hyytiäinen
puheenjohtaja
Äidinkielen opettajain liitto ry
Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto 13.10.2017

Luku- ja kirjoitustaitojen nykytilanne ja merkitys

- Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä muiden aineiden opettajat ovat huomanneet taitojen heikenneen jo usean vuoden ajan.
- Myös vapaaehtoinen lukemisharrastus on vähentynyt huomattavasti.
- Hyvä luku- ja kirjoitustaito on kaiken oppimisen ja yhteiskunnan toimeen tulemisen perusta. Yhteiskuntamme on hyvin tekstilähtöinen. Heikoilla taidoilla on yhteys syrjäytymiseen.
- Toisaalta lukeminen ja kirjoittaminen ovat tekstien monimuotoistumisen myötä tulleet yhä tärkeämmiksi ja haastavammiksi.
- Useat tutkimukset osoittavat, että huoli on aiheellinen (esim. Pisa, PIRLS).

- Suomalaisen koulutusjärjestelmän keskeinen arvo on *tasa-arvo. Oppimistulosten eriytyminen alueellisesti, sukupuolen ja perheen sosioekonomisen taustan perusteella osoittaa, että tasa-arvoisuus ei ole enää itsestään selvää.*
- Luku- ja kirjoitustaitojen perusta luodaan varhaislapsuudessa. Lapselle ääneen lukeminen on kuitenkin vähentynyt huomattavasti.
- Laadukkaalla varhaiskasvatuksella voidaan tasoittaa oppimisen eroja ennen kouluikää.
- Peruskoulussa ja toisella asteella luku- ja kirjoitustaitojen kehittäminen vaatii riittävästi monipuolista, ikätasolle sopivaa luettavaa – kirjoja ja lehtiä, jotka ovat helposti saatavilla. Koulukirjastotoiminta onkin tärkeää, mutta tällä hetkellä erittäin epätasaisesti järjestettyä.

- Koulun ja yleisen kirjaston yhteistyö mainitaan uudessa kirjastolaissa.

  Koululle kirjastolta apua

  - aineiston hankinnassa
  - tiedonhaun opastuksessa
  - kirjavinkkauksessa
  - koulukirjaston perustamisessa ja hoidossa.
- Luku- ja kirjoitustaitojen kehittäminen on koko koulun haaste (uudet opetussuunnitelmat).
- Kaikki opettajat ovat myös tiedonalansa kielen (kielitietoisuus) ja monilukutaidon opettajia.

Toimenpiteitä

- Luku- ja kirjoitustaitojen kehittämisestä kärkihanke

➢*Lukeva koulu* Osaksi *Uusi peruskoulu* -ohjelmaa *Liikkuvan koulun rinnalle*

- *Kunnille lisärahoitusta*, joka kohdennetaan koulujen kirjastojen luomiseen ja kehittämiseen, kirjojen ja lehtien hankintaan, koulun ja kirjaston yhteistyöhön, opettajien täydennyskoulutukseen (monilukutaidot, kielitietoisuus) ja koululinkkinä toimivan kirjastonhoitajan tai informaatikon palkkaamiseen.
- *Rahoituksen on oltava jatkuvaa*. Tarvitaan pitkäjänteistä työtä.

- Toiminnan koordinointiin opetuksen ja kulttuuri- sekä kirjastoalan asiantuntijoista koostuva *työryhmä*

➢Miten mukaan otetaan koko koululaitos ja kaikki oppiaineet?

➢Kansallisen *koulukirjastostrategian* laatiminen

- Toimintaa johtaa valtakunnallinen täysipäiväinen *koulukirjastostrategi*.
- Koulukirjastot ja koulun ja kirjaston yhteistyö tulee mainita peruskoulu- ja lukiolaissa.
- Peruskoulun ja toisen asteen ryhmäkokoja on pienennettävä.

- Ammatillisessa koulutuksessa on huolehdittava, että äidinkielen opetus toteutetaan ensisijaisesti lähiopetuksena ja siihen varataan kelpoisen äidinkielen opettajan resurssia.
- Olisi tutkittava laajasti toisen asteen opiskelijoiden luku- ja kirjoitustaitojen oppimistuloksia, varsinkin ammatilliselta puolelta, jotta voidaan tehdä tehokkaita korjaustoimia.

Rahoitus

- *Lukeva koulu* -hankkeeseen tulisi varata rahoitusta vähintään saman verran kuin *Liikkuva koulu* -hankkeeseen.

Kiitos!